

СОЦІОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА В ОПАНУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Коцюбовська Ганна Анатоліївна

доцент кафедри філософії та політології

Інституту промислових та бізнес технологій

Українського державного університету науки і технологій

e-mail: koc.aa@ukr.net

Інтеграція України до світової спільноти, піднесення престижу і зміни суспільної свідомості створюють інтерес до вивчення іноземцями української мови. На підготовчих відділеннях багатьох українських ЗВО започатковано мовні курси, на яких студенти-іноземці мають змогу опанувати українську мову на рівні B1, як це передбачено Державним стандартом 2018 р., або ж студенти навчаються на основних факультетах ЗВО, вивчаючи додатково дисципліну «Українська мова як іноземна» чи «Українська мова за професійним спрямуванням». У зв'язку з цим методика викладання української мови як іноземної активно розвивається.

Останнім часом в українській мовознавчій науці з'явилася низка наукових досліджень і прикладних розробок із питань викладання української мови як іноземної, однак істотними проблемами залишаються організація навчального процесу під час вивчення мови як іноземної, загальні методичні принципи, психолого-соціолінгвістичні основи, комунікативні підходи тощо.

Потрапивши в Україні в інше мовне, культурне і релігійне середовище, здобувачі освіти з інших країн здебільшого опиняються не тільки перед мовленнєвим бар'єром, але й у соціокультурному вакуумі, оскільки вони психологічно не готові до сприйняття нового буття. Тому на початковому та середньому етапах навчання української мови, коли вони повинні навчитися розуміти на слух повільне мовлення на основі обмеженого мовного матеріалу, читати

короткі навчальні тексти, розмовляти й розуміти на слух тексти на навчально-побутові теми, читати адаптовану літературу, наукові, публіцистичні, газетні тексти, ознайомлюватися з основними структурними типами стилів української мови, гостро постає питання мотивації до вивчення іноземцями української мови, моральної підтримки й заохочення, добору методів та прийомів навчання.

Мова передає надбання національної культури, тому її вивчення є невіддільним від ознайомлення зі сталими елементами культури України, національними традиціями, звичаями, обрядами, стравами, деталями поведінкових і мовленнєвих норм перебування в громадських місцях, етикетом, тобто тим, що становить автентичні особливості кожної нації. Застосування в навчальних ситуаціях автентичних текстів (уривки з художньої прози, статті з журналів та газет, автентичні діалоги, вірші, пісні) з лінгвокраїнознавства як однієї з основних навчально-методичних одиниць, як однієї з важливих форм комунікації полегшує іноземним студентам процес адаптації до нового мовно-культурного середовища, формує та підтримує інтерес до вивчення іноземної мови. Перегляд телепередач, документальних і художніх фільмів українською мовою також сприятиме розширенню обізнаності студентів у всіх сферах життєдіяльності, залученню до діалогу іншомовної та рідної культур.

У позанавчальних ситуаціях можливе опрацювання відповідних обраних тематиці ситуативних вправ як варіантів поведінки, а також проведення екскурсій до супермаркету, поліклініки, спільне приготування українських страв, участь у культмасових заходах тощо. При цьому важливо залучення до цих заходів як студентів іноземних, так і українських.

Отже, викладання української мови як іноземної передбачає не тільки спеціальні методи та підходи, але й психологічну адаптацію та мотивацію, а також ознайомлення із соціокультурними особливостями. Важливим у вивченні української мови як іноземної є формування країнознавчої та лінгвокультурологічної компетенції студентів-іноземців, що полягає в зануренні в соціокультурний простір носіїв мови, передусім, як національно-культурне джерело етносу.